

Kruh přátel Severáčku pořádá

KONCERT PRO JIŘINU

*k poctě zakladatelky Severáčku
Jiřiny Uherkové*

Účinkují

**Koncertní sbor
Komorní dívčí sbor**

Sbor bývalých členů

SEVERÁČKU

libereckého dětského sboru ZUŠ

sbormistryně **Silvie Pálková**

klavírní spolupráce **Eva Dvořáková a Vilém Valkoun**

---

sobota 23. listopadu 2019, 16.00 hodin
Aula Technické univerzity v Liberci

Milá paní Uherková, milá Jiřino,

nikdy jsem neměla možnost se s Vámi setkat, a přesto mám pocit, jako bych Vás důvěrně znala. Poprvé jsem Vaše jméno zaznamenala, když jsem zpívala jako dítě v královéhradeckém dětském sboru Jitro. Náš pan sbormistr nám tehdy přinesl knížky s názvem Severáček vypravuje. Doslova jsem ji hltala – vidět tak někdy ty opěvované Letařovice a zakusit atmosféru Ranních večerníků, moci zpívat ve Francii, koncertovat na Pražském jaře a natáčet desky... Pro zpívání jsem doslova dýchala a mnoho ze sborového života posléze okusila, ale slovo Severáček bylo stále magické.

Podruhé bylo „setkání“ s Vámi smutné – v čase revolučního nadšení, kdy jsme žili euforií ze svobody a z dějin, které se tehdy kolem mého gymnaziálního života doslova valily, jsme se dozvěděli, že jste odešla do hudebního nebe... Na Severáček a na Vás jsem ale nezapomněla – při studiích na konzervatoři u paní Šubrtové a pana Raichla, Vašich blízkých přátel, na Vás a Milana Uherka často přišla řeč. A to hlavně v souvislosti s naším nově založeným dětským sborem. Větu, že někomu s Petrem připomínáme manžele Uherkovy, jsme od té doby slyšeli mnohokrát a moc nás to hrálo. Možná i to byl důvod, proč se na nás v Šumperku při festivalu Krajina zpěvu na jaře roku 1997 pan Uherek obrátil a s mírným pousmáním řekl: „Kvůli vám dvěma já už čtrnáct dní nespím... Nechtěli byste vést Severáček?“ Zapůsobilo to na nás tehdy jako blesk z čistého nebe – myslel opravdu ten legendární sbor?

A pak jsem Vás poznala zblízka, to když na Vás Milan Uherek vzpomínal. Mluvil o Vás tak často a rád, že jste se opravdu stala součástí mé rodiny. Rodiny, která se už dvaadvacet let nazývá Severáček.

Silvie Pálková

I po tolika letech mohu potvrdit, že moje vzpomínky na setkání s paní Jiřinou Uherkovou jsou tak živé, jako by to bylo včera. Manželé Uherkovi a Severáček mi navozují jistou paralelu s jiným lidským oborem – letectvím. Tento jednoduše vyhlížející obor musí nekompromisně dbát na nejvyšší kvalitu ve všech jeho tisících detailech. A tak pro mě paní Jiřina představuje člověka, který s neúprosnou jistotou skládal všechny ty drobné a neviditelné součástky stroje, aby s ním pak Milan mohl vzlétnout a jeho pasažéři se mohli dotknout kousku nebe.

*Tomáš Kolafa,
ředitel ZUŠ Liberec*

Do Severáčku jsme postupně chodili všichni sourozenci – dva starší bratři a mladší sestra. Když jsme se sestrou postoupili z Broučků a Plamínku, dostali jsme se do hlavního sboru. A hned šlo do tuhého: v Havířově se v roce 1967 konala celostátní soutěž pěveckých sborů. Pilně jsme cvičili a na konci dubna vyrazili na mou do té doby nejdlejší cestu. Jeli jsme vlakem

celý den. Během soutěže zbylo trochu volného času, a tak pro nás vedoucí udělali výlet na Hukvaldy. Bylo krásné jarní počasí, louky samá pampeliška... Po prohlídce rodiště Leoše Janáčka jsme se zastavili na louce a nejstarší děvčata udělala dva věnečky. Manželé Uherkovi se usadili do trávy a moje sestra a já, jakožto nejmladší členové, jsme měli tu výsadu je korunovat. Já paní Uherkovou a sestra pana Uherka. Fotka manželů ozdobených věnečky se pak objevila v jednom programu na koncert. Moje sestra je ta druhá zleva, já jsem mimo záběr.

A ještě jeden zážitek: asi o rok později se konal koncert v sále tehdejšího hotelu Česká beseda v Liberci. Moje sestra zpívala v triu písničku Kozlíček, ale v den koncertu omarodila. Omlouval jsem ji tedy až těsně před koncertem. Paní Uherková bez mrknutí oka a s úsměvem řekla: „Tak víš co, Honzíku? Budeš to zpívat místo ní. Znáš všechny hlasy, to zvládneš!“ Sestra zpívala druhý hlas, já normálně třetí... A tak se ze mě stal sólista a to ještě v jiném hlase :-)

Jan Votrubec

Jsem Martina Lüders, jedna ze sester Kubínových. Chodily jsme do Severáčku v šedesátých letech a byly jsme tam obě až do maturity. V té době už byl Severáček velmi agilní v národních i mezinárodních aktivitách. Pro nás děti to bylo super, protože jsme se poměrně často mohly „ulít“ ze školy a užívat si se Severákem zájezdy tuzemských i zahraničních. A právě kvůli tomu zavedla paní Uherková takzvanou „zповěď“. Museli jsme při zkoušce postupně vstávat a „prásknout“ na sebe známky ze sotva zaschlého vysvědčení. Určitě nejsem jediná, která na tento rituál nepřilíš ráda vzpomíná. Ostatní navíc neměli v Severáčku mladší sestru, která měla prostě pořád samé jedničky. Svá tenkrát vždycky o dost horší vysvědčení jsem už dávno zapoměla, ale nepříjemný pocit té sesterské konfrontace mě provázel dlouho do dospělosti. Za to snad nemohla ani tak paní Uherková a určitě ne moje sestra Ilona, Uherkovi museli nějakým způsobem sledovat naše školní počínání. Opravdu nás velmi často omlouvali ze školy pro akce Severáčku. Dnes mohu s potěšením napsat, že mě ani „zповěď“,

ani Ilončiny samé jedničky nijak nepoznamenaly. A možná, že mě to tenkrát spíše „nakoplo“, vystudovala jsem radši hned dvakrát a s naší Ilonkou mě pojí krásné sesterské přátelství.

Dodnes vidím paní Uherkovou, jak při „zповědi“ očima jezdila z jedné na druhou (seděly jsme vedle sebe) a říkala si asi, co z té Martiny jednou bude...

Martina Lüders

Jiřinku, její sborové mistrovství a vztah k dětem jsem poznala již při studiu na Pedagogické škole v Liberci v letech 1961 – 1965. Jako studentka hudební výchovy jsem navštěvovala její zkoušky Broučků v Domě pionýrů v Lidových sadech, kde sedělo okolo 80 dětí a já obdivovala nosnost hlasů, čistou intonaci a především nadšení velké zpívající rodiny, kterou spojovala hudba. A bylo rozhodnuto – založím pěvecký sbor! Tak vznikla Jizerka, která letos slaví 55. jubileum. S Jiřinou, Milanem a Severáčkem Jizerka navázala nejen koncertní přátelství (dnes pokračuje se Silvií Pálkovou).

Vzpomínám na krásné chvíle na letním soustředění v Letařovicích, kde jsme (už s manželem Václavem) působili jako vedoucí, na večerní rozhovory s Jiřinou a Milanem v táborové kuchyni, při kterých jsme si pochutnávali na chlebu se sádlem, na výbornou volejbalistku Jiřinu při odpoledních turnajích a na koncerty v kouzelném letařovickém kostelíčku. Její obětavost a láska k dětem v nás zůstanou navždy.

*Alena Brádllová,
emeritní sbormistryně dětského sboru Jizerka Semily*

První seznámení s Jiřinou Uherkovou se událo ve vlaku, když jsem jel na sborový festival do Jihlavy. Nastoupil jsem v Semilech do kupé, kde seděly tři osoby. Po krátké době vstal menší zavalitější člověk a představil se jako Josef Pazderka. Řekl mi, že je sbormistrem pěveckého sboru Ještěd, a zeptal se, kam jedu. Když jsem mu řekl, že jedu do Jihlavy na sborový festival, představil mi další dvě osoby, Jiřinu a Milana Uherkovy. Paní Jiřina mi nabídla účast na letním soustředění Severáčku v Letařovicích, které jsme později s manželkou mnohokrát navštívili.

Co jsme na Jiřině obdivovali?

Byla velmi činorodá, nezištně a opravdově předávala svoje bohaté zkušenosti malým dětem v přípravných sborech. Zde jsme viděli, jaké krásné mezilidské vztahy existují mezi jednotlivými členy sboru, jak si děti vzájemně pomáhají a mají se rádi.

*Václav Brádle,
emeritní sbormistr dětského sboru Jizerka Semily*

PROGRAM

Koncertní sbor Severáčku

Georg F. Händel (1685 – 1759)

Jacob Handl Gallus (1550 – 1591)

Petr Koronthály (*1985)

upravil Milan Uherek (1925 – 2012)

Peter Špilák (*1979)

Petr Eben (1929 – 2007)

upravil Milan Uherek

Irving Berlin (1888 – 1989)

Sbor bývalých členů Severáčku

Věroslav Neumann (1931 – 2006)

Carl Mozart (1784 – 1858)

„kytička lidových písniček“

upravil Miroslav Raichl (1930 – 1998)

upravil Ilja Hurník (1922 – 2013)

upravil Milan Uherek

upravil Ilja Hurník

Otmar Mácha (1922 – 2006)

Petr Eben

Leoš Janáček (1854 – 1928)

Bohuslav Martinů (1890 – 1959)

Aleluja (*z oratoria Mesiáš*)

Pueri concinit

Magnificat

Boleráz

U Dunaja (*moravské lidové*)

Ara more pašal ma

(*parafráze na romskou lidovou píseň*)

Psalmus 8

Kolednice idů (*cyklus lašských koled pro dětský*

sbor, violoncello a klavír – věnováno

Jiřině Uherkové)

Kristus Pan se narodil

Kolednice idu

Pec se nam běli

Puttin on the Ritz

Přání

Zkouška na koncert

U sušeda dobra voda (*moravská lidová*)

V kolaji voda (*moravská lidová*)

Dybych byla jahodů (*moravská lidová*)

V širém poli hruška stojí (*moravská lidová*)

Štýry mile za Opavum

(*z cyklu Ohlasy písní slezských*)

Zelená se snítka (*cyklus písní pro dětský sbor a klavír*)

Na našem sádku

Kdyby tu nic nebylo

Pán Bůh vám zaplat'

Vynášení smrti (*z baletu Špalíček*)

Společné zpívání

Miroslav Raichl

Ilja Hurník

Bedřich Smetana (1824 – 1884)

upravil Milan Uherek

Eugen Suchoň (1908 – 1993)

upravil Milan Uherek

Brusič mráz

Zasadím jabloňku (z cyklu *Písničky s flétnou*)

Má hvězda (z cyklu *Tři ženské sbory*)

Kdepaks ty bejvával (česká lidová)

Tovačovský hatě (moravská lidová)

Aká si mi krásna

Tancuj, tancuj (slovenská lidová)

Co se mi vybaví, když se řekne Jiřina Uherková? Její oči, silný hlas s nezaměnitelným moravským akcentem a ukazovátko s koncem ve tvaru notové hlavičky. Jak já se ho jako Brouček v hlavním sboru bála! Hudební nauce a notám jsem vůbec v devíti letech, kdy mě vzala do "Áčka", nerozuměla (ne, že bych tomu někdy rozuměla o mnoho více). Její hlas byl přísný, ale oči laskavé, byt' často pronikající do morku kostí (to pokud jste třeba přišli na zkoušku pozdě a zpívali omluvu). Myslím, že o každém z nás věděla úplně všechno. A tím slovem „všechno“ myslím i naše slabé a silné stránky, které někdy schováváme. Povzbuzovala každého, aby bojoval se svým specifickým handicapem. Ať už hlasovým či jiným. Děkuji jí za energii, se kterou se snažím celý život překonávat to, co nám přinese složitého. Nesnažit se to obházet, podlézat či překračovat. Mrzí mne, že jí nemohu v dospělosti za svůj dosavadní pestrý život osobně poděkovat!

Daniela Gadasová

Následující text s názvem „Jiřina Uherková v nás žije dál“ nebyl nikdy uveřejněn, přestože byl napsán již před třiceti lety jako bezprostřední reakce na Jiřinino úmrtí 29. listopadu 1989, možná měl být i doplněním oficiálních nekrologů. Jsem ráda, že právě v tomto programu jej můžeme uveřejnit i se současným dovětkem autorky, která patří k zakládající generaci Severáčku.

Do jásových tónů naší národní Ódy na radost náhle zazněl umíráček a tóny ponurého Requiem. V celonárodním nadšení a euforii z konečně nabyté svobody se nám bolestně zařítz do uší i do srdce: naše severáckovská máma Jiřina umřela... Ta, která nás od roku 1958 (a je to už jednatřicet let) učila prvním krůčkům po notové osnově, prvním libozvučným slabikám české sborové hudby – od Smetany po Ebenal Ta, která nás často při zkouškách sledovala přísným pohledem, když jsme byli příliš rozjívění, ale také nás laskavým úsměvem a spikleneckým mrknutím dokázala povzbudit vždy, když šlo při koncertech či soutěžích do tuhého – a my jsme pak zpívali jako o život... Její pohled

a gesto ve finále skladby nám pak srozumitelně říkaly: „Bylo to dobré, děcka!“ To nás odměnilo za dobrý výkon víc než frenetický potlesk publika. Viseli jsme jí na rtech a na tu větu jsme netrpělivě čekali. Na tu větu z úst naší mámy. Laskavé i přísné, zápasící mnohdy s naší holčičí lehkomyšlnou pubertou: „Holky, co ty černé linky? A ten natupírovaný drdol? Jsme dětský sbor!“

Bývalá učitelka základní školy sledovala každé pololetí školní prospěch každého z nás – museli jsme předložit vysvědčení, a pokud neodpovídalo představám o dobrém žáku či středoškolském studentovi, provinilci hrozilo „pozastavení činnosti“ ve sboru.

Jiřina měla nezáviděníhodnou roli. Zatímco Milan se zabýval hlavně uměleckou úrovní sboru (na nic jiného ostatně ani nemohl mít při svém zaměstnání sbormistra v libereckém divadle čas), jeho žena byla tou, která se starala o vše ostatní. Převážně ona pracovala s přípravnými sbory, připravovala zkoušky a vedla rozezpívání na jejich

začátku. Se svým týmem spolupracovníků – Mirkem Hajdukem, paní Havlíkovou, Hromádkovou, Švorcovou a dalšími připravovala zájezdy a soustředění včetně jídla na cestu a dbala o co největší pohodlí dětských pasažérů. Byla chápající a citlivá v otázkách sociálních – když dítě z příjmově slabší rodiny nemělo peníze cestu a pobyt, postarala se, aby takový zpěváček nebyl znevýhodněn a mohl jet.

Až po letech a po vlastních zkušenostech s výchovou dětí od prvňáčků po adolescenty dokážeme plně docenit, co vše pro nás ve sboru a v celém našem dětství Jiřina Uherková znamenala. Její neúnavná píle, pevná vůle trvat na svém přesvědčení, optimismus a laskavost se přenesly do každého z nás a ovlivnily jak náš pohled na výchovu a roli umění ve světě dětí, tak i naši vzájemnou pospolitost, která trvá podnes. Víc než šedesát let poté, co jsme jako děti zakládající generace Severáčku poprvé vstoupily do zkušebny v Riegrově ulici. Milan a Jiřina byli pevnou součástí našich dětských let a my byli jejich velmi širokou rodinou. A vedle jejich skutečných dětí Jury a Lenky jsme se skutečně jejich dětmi cítili. Prozpívali jsme se svým dětstvím jen a jen pro radost ze zpěvu, pro Jiřinin úsměv a pro tu nádhernou džinu zkoušek...

Severáček se svou zakladatelkou Jiřinou Uherkovou nás naučil nejen zpívat, ale mít smysl pro kolektivní uměleckou práci, pro odpovědnost za ni. A navíc nás naučil vnímat umění jako pevnou součást života. To je Vaše zásluha, milí Uherkovi. Dali jste nám víc, než jsme dokázali v dětství chápat.

Jiřina s námi není už třicet let. Ale její úsměv a laskavý pohled jejích modrých očí je tu stále a připomíná nám člověka, který se stokrát znovu narodil v čistých dětských srdcích, aby v nich svou pochodeň lásky ke zpěvu vedl jak štafetu všemi generacemi Severáčku.

Eva Jiříčková - Veitová

Životní dráha Jiřiny Uherkové

Jiřina Uherková se narodila 17. února 1930 v Ostravě – Vítkovicích jako Jiřina Nyklová. Pocházela z rodiny Františka Nykla, který se živil jako kamnář, a matky Marie rozené Žabenské, která se starala o domácnost. Jiřina měla čtyři sourozence, rodina byla spíše chudších poměrů. První hudební podněty přicházely z domácího prostředí, matka často a ráda zpívala, vedla tak nenásilně k hudbě i své děti. V rodině se provozovalo i divadlo a Jiřinini sourozenci hráli na dechové nástroje. Sama Jiřina začala hrát ve dvanácti letech na klavír, hodiny si však musela platit sama. Studovala na reálném gymnáziu v Příboře, kde v roce 1949 s vyznamenáním maturovala. Jejím snem bylo studium medicíny. To, že k němu nakonec nedošlo, bylo důsledkem seznámení s Milanem Uherkem krátce po maturitě. Přemluvil ji, aby raději studovala hudební výchovu. Jiřina Uherková tedy začala v roce 1950 na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně studovat učitelství pro 2. stupeň základních škol, obory český, slovenský a ruský jazyk. Později si aprobaci rozšířila o hudební výchovu studiem na Vyšší pedagogické škole. Zmíněné setkání s Milanem Uherkem se stalo pro oba mladé lidi osudovým. V roce 1953 se vzali a brzy čekali rodinu. Po ukončení studií nenašel Uherek v Brně adekvátní uplatnění, přijal tedy v roce 1954 místo sbormistra opery v libereckém Divadle F. X. Šaldy. Jiřina získala místo učitelky na základní škole v Orlí ulici, kde založila nejprve pěvecký kroužek, z něhož později vznikl pěvecký sbor Radost. Po třech letech práce korunovaných vítězství v celorepublikové sborové soutěži se manželé rozhodli v roce 1958 přeměnit školní sbor na sbor celoměstský.

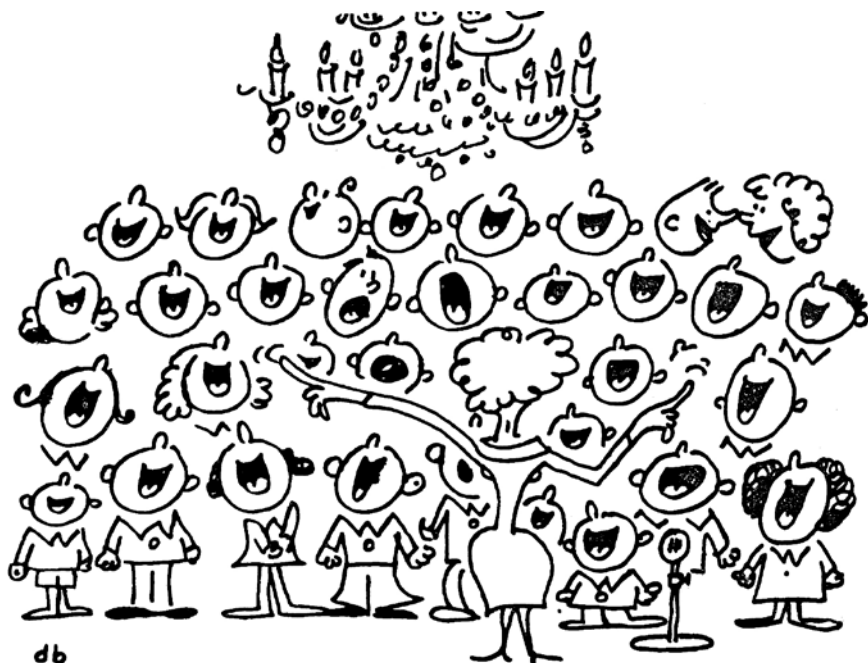
Tento sbor s názvem Severáček, ke kterému Jiřina záhy připojila přípravná oddělení, se stal pod vedením manželů Uherkových jedním z nejlepších dětských sborů

tehdejšího Československa. Vítězil v domácích i zahraničních soutěžích, koncertoval po celé republice i v zahraničí, byl hostem předních hudebních festivalů (Pražské jaro aj.), nahrával v rozhlase i televizi. Jiřina Uherková společně s Milanem Uherkem získala v roce 1988 od Unie českých pěveckých sborů Cenu Františka Lýska a oba se tak stali jejími prvními laureáty.

Jiřina Uherková zemřela po těžké nemoci 29. listopadu 1989 ve věku 59 let.

Silvie Pálková

Kruh přátel Severáčku děkuje všem,
kteří se podíleli na přípravě koncertu i partnerům:

Severáček

^ **Liberec**

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta